

KABAK

Cucurbita pepo L.

Ekonomik önemi, Anavatanı ve Yayılma Alanları

- Kabak yetiştirilme mevsimleri ve değerlendirilme şekillerine göre özellikleri yönünden diğer sebzelerden önemli ölçüde farklılık gösteren bir yazlık sebzedir. Ülkemizde yazlık kabak üretimi son yıllarda örtü altında yapılan yetiştiricilik ile kış ayları da dahil olmak üzere bütün yıl boyunca yapılmaktadır.

Alan	106 697 ha
Verim	489.999 ton

Fao 2016 kabak üretim alanı ve verim

- Kabak üretiminin yaklaşık 400 bin tonunun yazlık kabak oluşturur.

- Üretilmekte olan kabaklar bütün yıl boyunca insan beslenmesinde kullanılır.
- Yazlık kabaklar değişik şekillerde yemeklik olarak,
- Kışlık kabaklar ise genellikle kış aylarında tatlı ve böreklik olarak değerlendirilir.
- Ayrıca bu üretimin dışında büyük miktarda kabak çekirdeği üretimi yapılır. Kabak çekirdekleri çerez olarak geniş çapta kullanılır. İnsan beslenmesi yanında meyveleri ve çekirdekleri çok aranan aynı zamanda hayvan yemi olarak kullanılan bir sebzedir.

- Kabakların orijinleri hakkında oldukça farklı görüşler vardır. Bazı araştırmacılar kabak türlerinin anavatanının Amerika olduğunu, bazıları ise Asya olduğunu iddia etmektedirler. Bu araştırmacılar *Cucurbita pepo* L., ile *Cucurbita moshata* Poir'in orijinini Amerika, *Cucurbita maxima* Duch'in ise Asya kökenli olduğunu bildirmektedirler.

- Ülkemizde kabaklar yazlık, kışlık ve süs kabakları olarak gruplandırılmaktadır.
- Yazlık kabaklar içinde Sakız, Girit, Su ve Asma kabağı yer almaktadır.
- Kışlık kabaklar ise Bal, Kestane ve diğer iri kabaklardan oluşur.
- Süs kabakları dış ülkelerden getirilmiş olan Mis ve Parmak kabağı gibi çeşitlerdir. Bu sınıflandırmanın dışında kabaklar botanik özellikleri dikkate alınarak farklı şekillerde de tasnif edilmektedir.

- Bölüm
- Alt Bölüm
- Familya
- Cins
- Tür

SPERMATOPHYTA

ANGIOSPERMAE

CUCURBITACEAE

Cucurbita

Cucumis pepo L.

Bitki Özellikleri

- **Kök**
- Kabak tek yıllık bir kültür sebzesidir. Genç dönemde kazık kök ve etrafında 4-6 adet arasında değişen oldukça yüzeysel olarak gelişen yan kökler bulunur. Zamanla yan kökler hızla büyüyerek saçaklanmış bir görünüm kazanır. Toprak yapısı ve bitkilerin gelişme durumuna bağlı olarak kökler 1-1.5 m yanlara doğru uzar. Köklerin %60-70'i toprağın 30 cm'lik derinliğinde bulunur. Kışlık kabaklardan Bal ve Kestane kabaklarının kökleri 1-1.5 m derinliğe kadar inebilir.

- **Gövde**
- Yazlık sakız ve girit kabak çeşitlerinde gövde **dik ve yarı yatık olarak büyür. Bitki 50-100 cm'lik bir çap içinde toplu görünümündedir.** Gövde otsu olmasına rağmen kuvvetlidir. Kesiti köşeli, başlangıçta yeşil iken zamanla açık yeşil hatta kahverengi bir görünüm alır.
- **Gövde üzerinde sert dikenler ve tüyler bulunur.** Yazlık kabaklarda ana gövdenin kolsuz ve kısa olması istenir. Bal ve Kestane kabaklarında gövde toprak üzerinde 4-6 adet yan dal meydana gelir. Yazlık kabaklar içerisinde kollu olarak gelişen formlara rastlansa da bu formlar ekonomik önem ifade etmez.

Yaprak

- Yapraklar uzun bir sapla gövdeye bağlıdır. Yaprak saplarının üzeri boyuna çizgili, oluklu dikenli ve tüylüdür. Yaprak sapının orta kısmında derin bir kanal vardır. Yaprak sapının içi boş ve yuvarlaktır. Yapraklar oldukça büyük olup oval, beşgen ve kalp şeklindedir. Yapraklar parçalı ve dikenli olabilir.
- Yaprak kenarları dişlidir. Dişlerin ucu sivri veya küt olup küçükten büyüğe doğru bir değişim gösterir.
- Yaprak damarları alt kısımda belirgin olup yüzlerinde dikenler bulunur. Yaprakların alt ve üst yüzeyi tüylüdür. Yaprak rengi açık yeşilden koyu yeşile kadar değişir. Bazen yapraklar gri yeşil veya gümüşü

Çiçek

- Kabaklarda çiçekler ana gövde üzerindeki yaprak koltuklarında meydana gelir. Hıyarlarda olduğu gibi çiçekleri monoecious (tek evcikli) yani erkek ve dişi çiçekler aynı bitki üzerinde fakat ayrı ayrı yerlerde dir.
- Erkek çiçeklerin sapları dişi çiçeklere oranla daha uzun ve incedir.
- Çiçekler yaprak koltuklarından tek veya 3-4 tanesi bir arada olacak şekilde gelişirler.

- Çiçeklerde çanak ve taç yapraklar dip kısımda birleşik uç kısımda beş parçalı ve uçları sivridir. Taç yapraklar perdeli yapıdadır. Çanak yapraklar yeşil taç yapraklar ise açık sarıdan koyu sarıya kadar değişen renklindedir.
- Erkek çiçekte erkek organlar uzun sarı renklidir ve çiçek tozları birbirine yapışıktır. Dişi çiçek sapı kısa, kalın ve köşelidir. Sap üzerinde meyve taslağı bulunur. Meyve taslağının uç kısmında ise çiçek yaprakları (çanak + taç) bunların ortasında ise 3-5 parçalı tepecik yer alır.

Meyve

- Kabaklarda meyvelerin Őekil, irilik, renk, dilimlik ve et karakterleri bakımından çeŐitler arasında çok önemli farklılıklar vardır.
- Sakız ve Girit kabaklarının bulunduğu yazlık uzun çeşitlerde meyveler sebze olarak değerlendirildiği normal hasat devrelerinde **10-25 cm uzunlukta ve 3-10 cm çapındadır.** Bu kabak eŐitleri **tohumluğa bırakıldığında 30-50 cm uzunluğa 10-15 cm kadar çapa sahip olabilmektedirler.**

- Yaz kabakları içinde yer alan asma kabakları normal hasat devrelerinde 1-1.5 m uzunluğa ve 5-10 cm çapa ulaşırlar.
- Aynı şekilde yazlık kabaklar grubunda yer alan su kabakları çeşide göre sap tarafı dar ve uzunca, dip kısmı şişkin veya bazı çeşitlerde olduğu gibi koza şeklinde ortaları boğumlu olmak üzere 40-50 cm uzunluğunda ve 15-20 cm kadar kalınlıktadır. Yazlık kabak çeşitlerinin meyve rengi beyaz gri (sakız), sarı, turuncu, yeşil ve koyu yeşildir.

- Kışlık bal kabakları uzun silindirik, yuvarlak, basık yuvarlak ve armut şekillerinde olabilir. Kabuk rengi sarı, turuncu, turuncu sarı ve turuncudur. Et rengi ise açık turuncudan koyu turuncuya kadar değişebilir. Kabuğu düz olanlar yanında oluklu ve dilimli olanlarda rastlanır. Ortalama meyve ağırlığı 5-60 kg arasındadır.

Tohum ve çimlenme özellikleri

- Kabak tohumları çeşit karakterine göre beyaz, süt beyaz, gri beyaz, sarı beyaz, kahverengi, kırmızı kahverengi, kurşuni, bronz veya güneş yanığı esmer renkte olup dip kısımları hafif yuvarlak ve kökçüğün çıktığı uç kısmı sivridir.
- Yazlık çeşitlerin çekirdekleri, iri kışlık çeşitlerinkine nazaran daha küçük ve daha narin yapıdadır